

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravišča v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mail-ling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natise, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

O' Connell.

I.

Ko te vrste pišemo, pričele so se na Irskem sijajne svečanosti stoletnice v hvaležni spomin rojstva O' Connella. Priprave so velikanske, vse Irsko je na nogah, oči in srca katoličanov ne le na Angležkem, temveč cele Evrope, da celega sveta so zdaj obrnjene na Irsko. Kedo je O' Connell, da zbuja stoletnica njegovega rojstva tako pozornost? — O' Connell je uzor katoliškega narodnjaka in voditelja, rešitelja tlačanih, sužnih katoličanov na Irskem.

Rojen je bil 6. avgusta 1775 iz starodavne zlahtne rodovine. Da spoznamo njegove neprecenljive zasluge za katoliški irski narod, treba je pregledati stanje in razmere irskega naroda do O' Connell-ovih časov. Kakor povsod kjer je zmagal v 16. stoletju protestantizem, tako in še huje so občutili katoliški Irci trinožstvo in brezdušno posilstvo novo vpeljane protestantovske vere v angležkem kraljestvu. Kralj Henrik VIII pa kraljica Elizabeta sta z okrutno silo novo vero upeljala in utrdila. Na Angležkem in na Skotskem se jima je to posrečilo, ali na Irskem otoku je bilo vse posilstvo, da bi Irci protestantovsko vero sprejeli, zastoj. Irci so ostali katoličani, če so tudi vse, premoženje in prostost, zgubili. Kraljica Elizabeta je hladnokrvno vpe-ljala in izvrševala načelo, da se Irci zatrejo in uničijo tako, da bi še sledu irskega naroda ne ostalo. Od časov egiptovskih Fa-

raonov, ki so nameraval Izraelsko ljudstvo uničiti, ne beremo v zgodovini skor enakih izgledov hladnokrvnega zatiranja. Za Irce ni bilo več nobene pravice. Angležki baroni so dobili njih premoženje v last, kedor se je bolj spretnega kazal zatiranju je prejel večji del. Če so Irci v svoji obupnosti za orožje prejeli, da bi se neslišanim okrutnostim ustavili, posekali in poklali so jih zmagajoči angležki vojščaki, kakor nekdanj Izraelci Kananejce. Vsele takega mesarskega klanja ni ostalo kraljici Elizabeti na Irskem drugo ko mrličji pa prah in pepel. Kakor Elizabeta, delali so tudi njeni nasledniki, angležki kralji. Da so imeli novo priložnost nadalje zatirati, ustanovila je vlada skrivno društvo, ki je Irce šuntala in napeljevala k ustaji. Cromwell je zatrl tako ustajo l. 1653 z mečem in ognjem, vojščaki so imeli povelje ravnati z Irci kakor Jozue s Kananejci, 20 tisuč Ircov je prodal kot sužne v Ameriko, vse katoličane je spravil v malo provincijo, zunaj katere ni smel noben se prikazati pod smrtno kaznijo.

Irsko so imeli angležki kralji kot blago brez gospodarja. Vsak kraljev prilizovavec je toliko pograbil, kolikor je mogel. Tako so prišla vsa posestva v roke Angležev. Le pičlo število Irskih plemenitšev je rešilo svoja posestva. Vse druge in skoraj vse prvotno prebivalstvo, oropano svoje dedšine, je zadela britka osoda, da so morali robiti ptujim, vsiljenim angležkim baronom. Pred svobodni in sami svoji, so bili zdaj prisiljeni, kot dninarji in najemniki slugovati pri roparjih svojih posestev. Cer-

kvena posestva je država pripisala novi veri in novi protestantovski cerkvi. Katoliški Irec je moral odrajtovati desetino bogatim angležkim popom, ki večkratov še črede niso imeli, da bi jo pasli, in zraven še svoje duhovne vzdržati. On je bil postavno nesposoben, pridobiti si kako posestvo ali je v najemu imeti čez 30 let. Irski narod je bil sužen v pravem pomenu besede svojih tlačiteljev. Irsko je imelo sicér do l. 1800 svoj poseben parlament, ali noben Irec ni imel pravice v njem sedeti. Bilo je to politično zastopništvo le grda hinavščina.

Tak je bil položaj Irskega katoliškega naroda do O' Connell-ovih časov. Videti skeleče rane svojih rojakov, slišati njih stok, krvavelo je O' Connellu srce. Njegova plemenita duša je pri pogledu tako žalostnega robstva vsplamtela v silovitem ognju ter gnan žive, goreče ljubezni do svoje krvaveče domovine je sklenil posvetiti se osvobodenju svojih rojakov, naj velja kar hoče. Mož je bil za tak posel od Boga nalašč ustvarjen. Nenavadna zgovornost mu je srca rojakov prikupila, bistroumnost mu je kazala pravo pot in primerna sredstva, ljubezen in poštenost ste mu zaupanje pridobile, železna volja in neomahljivi značaj sta mu pa k zmagi pripomagala. Bil je izurjen, slaven odvetnik. Kot tak še le je začel delati za osvobodjenje Ircev. Prvo, kar si je bil namenil doseči, je bilo, priboriti politično ravnopravnost Ircev in Angležev. Govori, v katerih je pobijal krivice političnega gospodstva Angležev, odmevali so se

6

LISTEK.

PRVAČINA.

[Spisal P. mlinarjev.]

(Dalje.)

Najprvi kupec Dunajčan, prišel je v Prvačino leta 1864. To leto je bil ta edini kupec; vkupoval je črešenj vsaki dan po en ali več vozov ter jih pošiljal na Dunaj. Sreča mu je bila prijazna, kajti uže prvo leto si je veliko denarja pridobil. Prvaško priprosto ljudstvo je z zavzetjem gledalo moža majhne postave, ki je imel denarja polna perišča. S milim srcem spominjali so se pa tudi preteklih let, ko so, v temnih nočeh po kraških pustinah prevaževali črešnje z velikim trudom v Trst, tu jih komaj oddali za pičli denar, katerega so v mestu uže potrosili, tako da so trudni in upehani prišli domov s praznim želodcem in prazno mavho. Sedaj pa je v pol uri iz črešnje denar; ljudem se zdi, ko da bi solde trgali z bogato obloženih vej, brez truda brez križa.

Prihodnje leto je prišlo uže večje število dobičkaželjnih, Nemci, Čehi in Madjari, ki so se

naselili deloma v Prvačini, deloma v Dornbergu. Sedaj jih šteje Prvačina samo tujcev — tudi domači se so poprijeli kupčije — s stalnim vsakoletnim stanovanjščem 6. Poleg teh so še drugi „majhni kupci“, rokodelci in druge baže ljudje, ki pridejo sem na slovenska tla sreče iskat a ti jo kmalu pobrišejo. Ipavske črešnje romajo sedaj ne le do velikanskega Dunaja, ampak še dalje naprej do Linca, zlate Prage, Budim-Pešte, v Lvov in druga mesta avstrijska, da, celó v druge kronovine in cesarstva. Večkrat se primeri, da ima skoro sleherni prostorniša hiša svojega gosta.

Dobiček ali dohodek, ki ga črešnje kmetom donajajo, ne da se natanjko določiti, le toliko je gotovo, da je najizdatniši pridelek Prvaških kmetovalcev, vzlasti če je dosti kupcev, ker v tem slučaju imajo črešnje visoko ceno. Vozniki, kolikor jih je, služijo dan za dnevom gotov denar; pomočniki in sodelavci prejmejo tudi vsakdanje primerno plačilo. Ena sama kupčevalka, — da drugih kupcev ne omenim — katero jaz poznam, potrebuje 5 do 6 delavcev in nakupi, kedar je največ črešenj, 4 do 6 voz na dan. Omeniti je pa treba, da prinašajo črešnje na pro-

daj tudi iz družih vasi, kjer se kupci ne nahajajo. Lansko leto je izdala omenjena kupčevalka za črešnje, t. j. za črešnje, delavce, voznike in železnico nad 10 tisoč gld. Koliko dobička je imela, vé ona sama.

Iz tega se torej lahko razvidi, da so črešnje napočres najbolj pridelek Prvačanjev in da je zemlja in podnebje sadjereji jako ugodno. Naprej tedaj posestniki družih okrajev, marljivo sadite sadna drevesa saj trud je majhen, a plačilo veliko!

Gledé političnih razmer spada Prvačina pod Dornberg, tu ima svojega župana; gospodarski svet pa je doma, obstoječ iz 12terih osob sè svojim načelnikom ali podžupanom. Kar se tiče napredka in narodne zavesti se dá Prvačina prištevati srednji vrsti, če se ljudstvo bivajoče v goriški okolici, v 3 oddelke politične zrelosti in izobraženosti razcepi. Enoredna Prvaška šola spada v drugo vrsto šolskega uvrstovanja, ima svojo knjižnico.

Prvačina nema čitalnice, snovala se je večkratov a le snovala, ustanovljena nij še sedaj in na veke ne bode. Gledé na to ima Latinec prav primeren pregovor: „Omne initium fervet“ t. j.

v zadnjem kotu dežele, v koči naj ubožnišega Irca.

Vsi Irci so pazili na njegov glas in vsplamteli pri njegovi besedi. V kratkih letih je postal glava in srce svojih Ircev. V O'Connellu je spoznal Irecsamega sebe. Neomahljivo zaupanje, koje je še redko kedo užival, ga je spremljevalo pri vsakem koraku. To mu je dajalo pogum in moč.

Ali priti k zaželjenemu cilju ni bilo tako lahko. Zadržek velik so bili skozi stoletja ukoreninjeni predsodki Angležev proti Irskemu narodu in katoliški veri; še večji zadržek je bil Irski narod sam. Zanemarjen in zaničevan od svojih tlačiteljev, ubožen in siromašen, ni imel narod zaupanja do samega sebe. Kaj je imel začeti O'Connell z nevednimi dninarji, ki so bili k temu močno udani žganju in enakim pijačam? — Njegov bistri um je koj zagledal, da narod nemoralen ni sposoben k dosegu uzvišenih, plemenitih uzorov. Zato je bila njegova prva skrb, ljudstvo še le vzgojiti na pravi kršanski podlagi, da postane moralno, zmerno v jedi in pijači, značajno in stalno. Šole so bile v protestantovskih rokah in še teh je bilo malo. Bolj premožni katoliški stariši so bili prisiljeni, svoje otroke pošiljati v Belgijo, na Francosko, na Nemško, da so bili katoliško izrejeni. — Za vse druge Irce in njihove otroke je bila edino le cerkev, v kateri so se poučevali. Cerkev je rešila Irski narod moralnega in političnega propada. Ali duhovnov je bilo malo, in siromašni stariši so bili prisiljeni otroke pošiljati na tlako in na dninarstvo, da so se preživeli. O'Connell, sam dober katoličan, podpera cerkev in duhovščino z vso močjo. Ona mu je bila prva in stalna zaslomba pri vsih korakih. — Treba pa je bilo, ves narod v kratkem vzgojiti in ga za odločilni boj pripraviti. V ta namen ustanovi razna društva in sklicuje narod na t a b o r e. Tukaj je

narod uzgojeval k krščanskim čednostim in ga navduševa za svoje plemenite uzore.

L. 1800 jev prvič javno govoril pred svojimi rojaki in vse njegovo delovanje do l. 1823. je imeb le ta namen: narod si vzgojiti in ga a politično delovanje pripraviti. Na tem polji je delal neprenehoma in nevtondljivo. Znal je narod vedno obdržati pri enai navdušenosti.

DOPISI.

Iz Gorice, 3. avg. — (Na š e n a d e, da p r i d e m o k p o r a z u m u.) Vodni članek poslednjega lista „Soče“, — „beseda goriskim rodoljubom“ — je nas razveselil in gotovo vsakega pravega rodoljuba, toliko bolj, ker se tudi uredništvo lista v naslednjem dopisu iz Gorice vjema v glavnih potezah z vodnim člankom. To je vesel korak, ki naše nade povikšuje, da se bodo želje rodoljubov tudi spolnile. Če enkrat na obeh straneh podere prepričanje, da z razcepljenimi močmi ni mogoče vspešno delovati za narod, potem je porazum že na pol gotov. Kadar se pozna vzroke, ki zavirajo vsak napredek, potem ni težko, tudi v pripomočkih se zediniti. — Pozna se pisatelju, da mu srce gori za blagor svojega naroda. Njegove misli so sploh dobre in njegovi nasveti primerni našim s e d a n j i m okolistavam in deloma neizogibljivo potrebni, da bode porazumljenje, enkrat dovršeno, tudi stalno. Danas že se ne spuščamo v to, da bi razne točke in nasvete pretresali, zato ne, ker pričakujemo v prihodnjem listu „Soče“, še kak glas o tej zadevi.

Za danas le povemo, da mi nismo protivni njegovim mislim in nasvetom, deloma se popolnem ž njim vjemamo. Z nekaterimi načeli samimi na sebi ali v teoriji ne zamoremo se sicer popolnem vjemati in to iz našega stališča principielpno, k. pr.: „Vera naj se varova in goji v cerkvi, ondi ima dovolj prostora,“ ali, vera naj se spoštuje (v časopisu), ker ona

Nadalje, najboljši naši pisatelji, ki bi bili našo pičlo literaturo lahko zdatno pomnožili, položili so pero iz rok, otrpneli so, ker domači žalostni razpor vzel jim je veliko upanja boljše prihodnosti. Tako je ta strašni ogenj, ki je bil v zalo poslopje slovenske edinosti nepremišljeno in brezpotrebno zagnan, vse pokončal in gladno osmodil, kar so rodoljubi jeklenih značajev leta in leta „viribus unitis“ in z velikim trudom zidali.

Marsikateri „liberalec“ pisaril je in še pisari se trudno glavo na levej roki sloneč svojih liberalnih pogubonosnih uzorov ljubljene predmete, fingirane dopise in lažnjive suhoparne članke, katere potem liberalni listi lahkomišljenecem prodajajo kot svetlo zlato, dragocene bisere in perle in tako budijo sovraštvo razpor in srd med slovenskim narodom. Zato so propale čitalnice in še bodo, zato gremo rakovo pot, zato postajamo podlaga tujčevi peti, zato nij napredka in ga ne bo, dokler nas vse ne bo vezala bratovska ljubezen in vzajemno delovanje za blagor domovine!

Kar se tiče narečja, ki ga Prvačina govori, je treba opomniti, da nij sicer lepo, tem bolje zanimivo, prvič zaradi temnega in gluhega soglasnika a ki se glasi nekako takó, kakor staroslovenski A, drugič, ker ima veliko čisto slovenskih besedij, ki se drugod tudi v dosedanjih

je zdaj ljudstvu edina podlaga morale; vendar ne preziramo da glede časopisa in političnega društva je nam treba vsled sedanjih razmer, da ne bodo še huje se cepile narodne moči, zadovolinim biti, s tem da se vera spoštuje, da si niti list miti društvo za-njo propagando ne delata, dovolj, da se versko prepričanje katoliških Slovencev spoštuje.

V Gorici 3. avgusta. — Danes imam dve reči v peresu, katere želim objaviti, prosim Vas toraj, ne rabite odveč Vaš svinčnik ali pero in ne črtajte mojih zasebnih misel. Najprej vza-mem na rešeto neke šolske zadeve. O maturi sicer še ne morem pisati, morda Vam v petek kaj pošljem, o vadnici pa bi rad nekaj spregovoril. Gospodom učiteljem vadnice je bilo gotovo popolnoma po volji, da ostanejo v Gorici in ne gredó v Kopar, to je meni tudi prav. Večji del pridejo vsi gospodje na dekliško vadnico, ali je pa tudi popolnoma primerno, da bo možko osebe ženski spol poučeval in pripravljaj za ženske učenke, se mi zdi skoraj dvomljivo, pa to naj ostane, ker drugače biti ne more. Le nemščina, ta preljuba hčerka sedanjega ministerstva, ta bo peruti širila in bojim se, da bodo slovenske in talijanske gospodične odveč — nemško izrejene. Pa za „rajh“ je treba nemščine, za naše trge, mesnice, butege in žensko konverzacijo je nemški jezik — se ve — neobhodno potreben!

Pa ne samo dekliška vadnica bo močno dišala po nemškem (res je, da bo slovenski in italijanski jezik obligaten predmet nekaj ur na teden), tudi sedanja deška vadnica na gimnaziji bo nemška ostala. To bo imelo gotovo lep sad, da bo zopet, kakor se je letos zgodilo, zamogel slučajno kedo slišati ta-le razgovor (v nemškem jeziku:) kako gre pri skušnji (maturi)? Kaj hočete, ljudje še nemški govoriti ne znajo!

To je pač žalostno spričevalo za sedanje šole. Osem let se trobi učencem nemščina in pri maturi še nemški — govoriti ne znajo!!

slovarjih ne nahajajo. Prav povšečno in v veliko korist bi bilo Prvačanjem in sploh Sloven-cem, da bi znani ruski prof. Baudouin izdal rokopise, ki jih je napisal potovaje po Ipavski dolini, o različnih narečjih in podnarečjih Ipavskih vasij, vzlasti izdaja: „Brdo-Solkano-Prvaškega“ narečja. Gledé zadnjega podnarečja napisal je omenjeni prof. še precej dosta tvarine o jeziku, izrekanju, basnih, pripovedkah, ljudskih vražah in t. d.

Prvačanje so kmetovalci; poleg kmetijstva se nekateri ukvarjajo tudi z enim rokodelstvom t. j. z godbo. V vsaki drugi hiši skoro sta oča ali sin ali pa oba godca. Dosti jih je, ki so muziko opustili ali zaradi starosti, ali zaradi družih uzrokov. Sedaj jih šteje Prvačina aktivnih godcev okolo 20.

Slednjič naj še to omenim, da je Prvačina pripoznana, zbog njene lege in milega podnebja v sanitatnem obziru kot prvi, naj boljši kraj ne le cele Ipavske doline, nego tudi drugih okrajev, posebno za tiste, ki bolehalo na plučah. Leta 1859. je prišel po nasvetu zdravnikov se svojo hčerko v Prvačino stanovat žl. Gödel, tačasni c. k. namestnik v Benetkah.

(Dalje.)

„Vsak začetek vre“ kar pomeni, da se človek novosti z pogumom, veseljem poprime a to trpi le malo časa kmalu jo opusti, ne mara več za njo. In to je res. Odkar smo Slovenci začeli pod milim nebom, v taborih tirjati svoje pravice, jela se je tudi oživljati politična zavest, politično gibanje pri nas. Slovenci zavedali so se Slovence in Lahi in Nemci so nas tudi začeli spoznavati, ali vsaj k spoznanju so prišli, da še živimo.

Govorilo in pisarilo se je ta čas v javnih in privatnih družbah le o čitalnicah, povsod so se snovale. Kar se jih je takoj v početku ustanovilo, te živé še; po izgledu teh so nastale druge in sicer toliko se jih je osnovalo, da bi jih bilo kmalu več na številu ko vasi. Prav je to in vredno pohvale. A kakor hitro so bile osnovane, prav tako hitro in še hitreje pozabljene. Sedaj jih šteje Ipavska dolina le 5.

Kaj je temu krivo, da se čitalnice čedalje bolje zanemarjajo in le životarijo? Slovenec ima dve veliki napaki, prvo je zavidljiv in drugič prepirljiv. Čitalnice, kolikor jih je bilo osnovanih in potrjenih živele bi še, toda namen, kateri je vsem čitalnicam prvi in splošen: čitanje raznih spisov in knjig, sploh izobraževanje ljudstva, bil je kmalu pozabljen, postal je le sekundaren, prvi pa je bil: veselice in vzlasti ples, katerega se pa vsi ljudje ne morejo in nočejo udeleževati.

Če bi še na dalje o tem pisal, moral bi še kaj reči, pa naj zadostuje to. Naj rajši spregovorim o drugi stvari, ktera je tudi imenitnega pomena.

Prvo nedeljo tekočega mesca bil sem pri maši na Travniku. Praznično prav okusno ozaljšana cerkev sv. Ignacija je kazala, da je poseben praznik in spomnil sem se, da je bil v saboto sv. Ignacij, cerkveni patron. Ljudi je bilo v prostorni cerkvi prav veliko (prišel sem proti konci pridige, ktero je imel domač gosp. župnik), nisem pa pričakoval, kar sem kmalo slišal. Pri veliki maši peli so — brez trobenanja, brez ropotanja, brez pavk — vokalno mašo. To je kaj nenavadnega v Gorici, da taki dan ni godbe bilo, a moram reči, da mi je bilo všeč, in ko sem bil že doma, mikalo me je še enkrat slišati to mašo, bila mi je prav všeč. S časom bom bolj natanko skušal zvedeti, čegava*) je bila ta kompozicija. Kar se tiče petja in izpeljave, moram priznati, da so ti pevci (poznam vse dobro) nalogo dobro izvršili, se ve, da je na kakih dveh krajih malo nepravilno bilo, pa človek je vesel, da kaj čednega, cerkvenega sliši.**)

Govoril sem z nekterimi, ki so tudi petje poslušali to nedeljo, in sodba je bila sploh priznavna, le nekteri glasovi so bili prešibki in še malo več „šole“ treba, kakor tudi več pevcev za tako cerkev. Ako bo „Slavec“ svojo nalogo razumel in obdeloval tudi cerkveno petje, posebno na takih krajih, kjer ljudje pravo cerkveno petje poznajo, zamorem mu prerokovati da mu gotovo marsikdo pristopi kot ustanovnik, kar je društvu v materijelnem obziru popolnoma privoščiti. Res kaj veličastnega bi bilo, kakih poldrugo sto pevcev peti slišati v prostorni cerkviklasično kompozicijo. Ako se mi posreči že večkrat omenjeno mašo še enkrat slišati, bom o posameznih delih morda kaj malega spregovoril.***)

Iz ?? — „Vaterland“ pripoveduje v svoji 206 št., da ministerstvo za uk in bogočastje na Dunaju je odločilo 60.000 gold. za štipendije mladim duhovnom, ki se hočejo pripravljati za kako bogoslovsko učiteljsko stolico. Ta novica je pomisleka vredna, ker se zdi, da ima več v sebi, kakor naznanja. Do zdaj ne vemo še, kod je minister vzel denar za te štipendije: iz drž. zaklada, ali iz verskega zaloga.

Pravico in dolžnost odgojevati in podučevati duhovstvo imajo samo škofje, vsak v svoji škofiji. Katoliška država je dolžna škofa podpirati, pa nima oblasti ukazovati: kdo, kaj in kako naj se uči. Škof je učitelj, vse druge oblasti so učenke; škof je voditelj in nadzornik, brez njegovega vedenja in privoljenja se ne sme v cerkvi — nič goditi.

Kar se tiče novih štipendijev, nam ni znano, da bi se bili na željo avstrijskih škofov ustanovili. Ako je državi v resnici mar za blagost cerkve, že ve, kje so njeni očetje: nasledniki apostelnov. K njihovim nogam naj toraj položi svoj dar, kakor so delali kristjani prvih časov, in očetje bodo že vedeli, kam je treba denar obrniti. Ako pa država brez škofov na svojo roko v cerkvi prenareja, je njeno dejanje sumljivo in opravičuje trditev tistih, ki pravijo, da država skuša duhovstvo pridobiti ustavoverstvu, da bo potem brez ovir cerkev v spone kovala.

*) Mettenleiter-jeva.

**) 14. t. m. bodo gg. pripravniki tudi v tej cerkvi peli mašo od Witt-a.

***) Vam bomo naznanili. — Ur.

Najkrajša pot, da se med duhovstvom razširi ustavoverstvo, je ta, da se živ šoli z njim napajo.

Naj se že denar za te štipendije jemlje iz verskega zaloga, potem je renično, kar je „Glas“ že enkrat omenil, da država rabi cerkven denar v politične, cerkvi sovražne namene.

Dostavek: „Bohema“ je „Vat.-ovo“ novico sicer popravila in rekl., da je le 40.000 gld. odločenih in sicer za pripravnike učiteljskih stolic brez razločka; vendar s tem ni strah prav nič zmanjšan, ki je v dopisu izražen. Vsak začetek je majhen, ali nasledki utegnejo biti veliki. URED.

V Šebreljah se je obhajala preteklo nedeljo 1. t. m. nenavadna slovesnost. Kakor je „Glas“ pred nekaj časom naznanil, je med drugimi tudi ondašnji občesposstovani obč. starešina in prejšnji župan Jožef Klemenčič, kateremu je Njih Veličanstvo sreberni krž s krono za zasluge podeliti blagovolilo. Tisti dan pa je bil odločen mu to častno darilo slovesno izročiti. Ravno po dokončani sv. maši je začelo streljanje možnarjev prihod gosp. okr. glavarja iz Tomina naznanjati, ki se je bil s svojim spremstvom zaradi zjutranjega neugodnega vremena nekoliko zakasnil. Tudi nekteri duhovni iz bližnjih krajev so bili prišli. Kmalu potem se zbere v šolsko sobo v farovžu obč. starešinstvo in drugi občinarji zraven, kjer je bilo že vse k temu pripravljeno, in okr. glavar po kratkem nagovoru z „živioklicem“ na cesarja omenjenemu možu križec izroči. Na to so cerkveni pevci, ki so zraven prišli, pod vodstvom g. farnega oskrbnika cesarjevo pesem „Bog ohrani“ zapeli. Potem je bilo pri g. oskrbniku kosilo, po mnogo napitnicah oživljano. Okoli 7. zvečer so se gosti na svoj dom vrnili.

Ogled.

Avstrija. D u n a j. „Volksfreund“, list kardinala Ravšerja, je doblil družega glavnega urednika in Wiesinger je odstopil ter prevzel z drugimi souredniki Gemein-dezeitung. Ta sprememba je nekoliko v zvezi z slabim vspehom, kterege je pokazala tako imenovana Reichspartei, za katero sta ravno Volksfr. in Wiesinger delala. List ostane tudi nadalje zastopnik katoliško-centralistične stranke na ustavoverskih tleh delajoč za tako imenovan „modus vivendi.“

Vojni minister bo v prihodnjem zasedanji tirjal blizo 7 milijonov več nego lani. Stroški so narasli, ker napravijo za vso armado nove tope. Akoravno vojaščina silno veliko denarja potrebuje, se vendar nikakor ne strinjamo z onimi listi, ki hočejo, naj Avstrija za vojaščino manj ko mogoče izda. Ker so vse druge države popolnoma oborožene in ker imamo dva vedno lačna soseda, kojima se po Avstriji sline cedé, mora ministerstvo skrbeti, da je avstrijska vojska za vsak slučaj dobro oborožena. Na političnem obnebjji so namreč močno sivi oblaki, in na nekaterih krajih tudi že gromi. Federalistični listi vsi povdarjajo potrebo dobro oborožene vojske, ktero Avstrija potrebuje.

Na Dunaji biva srbski knez Milan, prihod njegov je bil nenadoma naznanjen in akoravno nekteri trdijo, da to potovanje ni v nekaki zvezi s politikom, vendar to ni verjetno, kajti tudi od drugih vladarjev ob

turški meji listi pripovedujejo, da pridejo na Dunaj.

Poljsko. V Lembergu je 3. t. m. umrl cesarjev namestnik grof Goluchowski. Poljaki izgubijo vrlo podporo.

Ogrsko. Tisza bo v kratkem imenovan za predsednika ogrskega ministerstva, volitve so se namreč tako zvršile, da drug prvega sedeža zasesti ne more, ko ravno on. Ako bo pa nov predsednik ministerstva le Madjarom stregel, druge narodnosti pa zatiral, kakor sužnje, ne bo dolgo trajala njegova slava, še manj pa se bo utrdila madjarska oblast.

Zunanje države. Na Irskem praznujejo 5. 6. in 7. t. m. spomin stoletnice rojstva slavnega O' Connella, ki je v svojem času bil voditelj in prehrabri borbitelj za irsko prostost in katoliško vero. Slavnostni program daja upanje, da bo ta narodno-verska svečanost ena naj lepših za katoliško cerkev. Naj imenitnejši osebe iz Irske, Angleške, pa tudi iz Francoske in od drugod se bodo vdeležile te prazničnosti (Glej prvi članek. — Ur.)

V Hercegovini je še vedno ustaja. Črnogorci komaj čakajo, da bi planili z orožjem v rokah nad Turke in pomagali osvoboditi kristjane. Zadnja sporočila sicer pravijo, da so Turki vstajnike na več krajih v beg zapodili, nekatere vasi požgali in glavni tabor oplenili, vendar bo treba, preden vstaja neha, ali kristjane res osvoboditi, ali pa jih še hujše podjarmiti, nego so bili do sedaj. Ustavovercem bi zadnje naj bolj vgajalo, Slovanom in sploh pravičnim mora pa za to mar biti, da se v bogi kristijani osvobodé, Turčiu pa iz Evrope zgine.

Domače stvari.

(Pevsko društvo „Slavec“ v Gorici.) — Osnovni odbor omenjenega društva je bil razposlal p. n. gg. poverjenikom pole za pristop. Mnogo g. poverjenikov je vrnilo pole, iz katerih se pa ne razvidi natanjko, koliko da je ustanovnikov in pevcev, ali ustanovnikov in podpirateljev ob enem, koliko da je I. tenorjev itd.

Da se pa lahko imenik sestavi in dosti glask (not) vsakemu pevskemu oddelku za posamezne glase razpošlje, prosi „Slavčev“ odbor vse p. n. gg. poverjenike, naj bi bili tako prijazni, da bi vsak 1. dotično polo vrnil; 2. naznanil, koliko pevcev da šteje pevski oddelek, koliko da je I. tenorjev, II. tenorjev, I. basov in II. basov,*) koliko glask posameznih glasov da bo trebalo, in koliko bo izmed ustanovnikov ali podpirateljev tudi pevcev, 3. ali bode mogoče že meseca oktobra t. l. prvo besedo napraviti. — Prva odborova seja bo 12. t. m. ob 1. popoldne v čitalnici.

(V. č. g. Andrej Marušič) je imenovan za profesorja veronauka za vse razrede tukajšne gimnazije.

(Vprašanja pri farnem izpitu) 3. 4. in 5. t. m. so bila: Ex theologia fund. et dogmatica: Quid est Ecclesia in genere, quid Ecclesia catholica in specie, quinam sunt Ecclesiae cathol. membra, an soli justii et praedestii-

*) I. Tenor naj obsega glasove najmanj od f. do a, II. tenor od d do f, I. bas od A do es in II. bas od F do des.

nati, aut etiam peccatores et non praedestinati? 2. Proponatur ac demonstratur cathol. Ecclesiae doctrina de necessitate actualis gratiae. 3. Quid est matrimonium? Est ne matrimonium vere et proprie novae legis sacramentum, an potest separari sacramentum a fidelium contractu matrimoniali? Ex jure can. 1. Quid est beneficium ecclesiasticum? Quae horum beneficiorum divisio et quae postulantur requisita ad beneficiorum ecclesiasticorum erectionem. 2. Quaeritur, utrum pro dispensatione in impedimentis matrimonii obtinenda requirantur causae et quae admittantur in jure canonico et quomodo dispensatio obtenta exsequenda sit. 3. Qua libertate donabantur et nunc donantur clerici coram Ecclesia et regimine civili respectu ad bona, quae mortis causa relicturi sint? — Ex theol. morali: 1. Quae vitia opponuntur virtuti religionis et quid de sacrilegio in genere et in specie. 2. Quae sunt obligationes communes clericorum et in particulari quid de obligationibus parochorum? 3. Quid de fructu sacrificii Missae et de ejus applicatione? Ex theologia pastoralis. 1. Quid sunt abusus in liturgia sacra, et quomodo parochus in iis tollendis procedere potest? 2. Quomodo confessarius tractare debet consuetudinarios? 3. a) Elaboretur prospectus orationis consolatoriae pro communitate magna calamitate oppressa. b) Exponentur effectus extremae unctionis methodo achronathico. Ex exegesi. Epist. ad Rom. VIII. 12-14. Evang. Dom. 12. et 16. p. Pent. — Skušnjo sta delala dva gospoda, dobro je končal g. Igacij Fabiani.

Razne vesti.

— *Nova puška.* Stotnik Alfred vit. Kropacek je znašel puško, ktera vse prejšne v kot potisne, kar se tiče naglosti streljanja in gotovosti, da se zadene. Lepo je slišati, da je K. že drugi Avstrijanec, ki je novo orožje za domačo vojno iznašel. Prav čudno pa je, da misli vlada pruskemu Krupp-u, akoravno ta nikakoršnega prava nima kaj odškodnine tirjati za to, da je Uhacij nove kanone znašel, ki so Kruppovim podobni, pa vendar popolnoma drugi dati odškodnine od 100.000 do 150.000. Če slavna vlada varčno ravna z dohodki je prav, če ščiplje, kjer le more pri dohodkih duhovnov, se potrpi, a da bi to, kar pri revnih Avstrijancih prihrani, nikdar sitemu Prusu v žrelo tlačila, to se samo obsodi.

— *Gledališke igre za slovensko mladino.* Izdajatelj g. Iv. Tomšič nam je poslal prvi zvezek teh gledaliških iger na ogled. Poznamo jih že iz „Verteca“ in spolnujemo prav radi kolegialno dolžnost in naj toplejši priporočamo, naj se posebno odgojitelji mladine stariši, učitelji in učiteljice prav pridno naročujejo na ta delca. Otroci bodo dobivali prav zdravo zabavo, ob enem se bodo izobraževali v materinem jeziku in korist se bo kmalo pokazala. Knjižice se dobivajo pri Vrtčevem uradništvu v Ljubljani in stane en vezek 20 pošti pa 22 soldov.

Umrli od 29. julija do 5. avg.

Jožef Ziak 5 l., angina. — Jožef Bobič 2 dni, božjast. — Miha Nardin 58 l., pluč. vnetje.

— Katarina Culot 88 l., srčno oslabenje. — Petrina Bandel 1. 6 m., angina. — Martin Se-nevirt 7 l., angina. — Franc vitez Schifter 74 l. za rakom.

Borsni kurzi na Dunaji 6. avg.

Enotni drž. dolg v papirju	70	95
„ „ „ v srebru	74	20
Drž. posojilo leta 1860	112	20
Akcije narodne banke	933	—
Kreditne akcije	217	20
London	111	35
Napoleon d'oro	8	91
Cekini	5	28
Adžijo srebra	101	20

PRODAJA

pravega domačega vina.

Belo iz Ipave od 10 do 12 gl. vedro
Črno furlansko 14 „ 16 „ „

Dobiva se v drogeriji
Seppenhof-jevi
na
Travniku

Oznanilo.

HRANILNICA,

združena s zastavljavnico
„MONTE DI PIETÀ“
v Gorici

prejema vsak dan, razun nedelj in praznikov, od 8. ure zjutraj do poldne kateri koli znesek denarja ne manjši od 1. gold. in plačuje obresti 5%. Posojuje se tudi denar na nepremakljivo blažo (hiše in zemljišča) in na obligacije po 6%. Ta posojila se potem lahko tudi poplačujejo v večkratnih obronih (ratah), primernih posojenemu kapitalu.

Zastavljavnica (Mont)

izplačuje zneske v srebru na navatne zastave (perilo, prejo, oblačilo itd.), kakor tudi na zlatenino in srebrenino. Ako izplačani znesek 10 gold. ne presega, plačuje se obrsti 6%, od večih zneskov 8%.

Duhovnom na znanje.

Vsi obrazci za krstne, poročilne in knjige za mrtve, krstni, poročni, in listi za oklice, za cerkvene račune, spovedni in obhajilni listki in vse kar sem spada, dobiva se v latinskem, slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku po **POSEBNO ZNIŽANI CENI** v uradni knjezo-nadžškofijskega ordinarijata v Gorici.

Javna prošnja.

Podpisani fajmošter lepo prosi, da bi vsi tisti, ki so prostovoljno podpisali ali podkrižali, v petih ratah ali v petih letih za zvonove nove Gradenske cerkve v Mirnem kaj dati ali darovati, spomnili, da letos je peto leto ali peta rata že prešla. Sicer res je, da nekateri so se podpisali 50 30 gold. dati, in so jih uže dali; drugi 25 20 15 12 in veliko njih 10 8 5 goldinarjev, in so uže nekoliko na račun dali, narveči del pa le samo en goldinar v petih letih dati pa vendar se je že 1600 goldinarjev vkup spravilo, ki so v Goriški hranilnici na obresti naloženi. Ako bi bili vsi plačali, imeli bi že 8000 goldinarjev, kar bi dalo priložnost nove zvonove uže za prihodne kyatre septembra omisliti.

Zatorej prosi ponižno podpisani, da bi častiti gg. duhovniki, kateri imajo že v rokah pobotnice tistih, kateri so se podpisali, ne prisiljeni, ampak prostovoljno podpisali ali podkrižali za zvonove nove gradenske cerkve kaj darovati, opomnili, njih dolžnost storiti, in denar, mirenskemu fajmoštru ali častitemu gospodu kaplanu Alojzu Carli-u poslali, za kar bodo od Bogu plačilo prijeli.

V Mirnem dne 2. julija 1875

Janez K. Eleršič,
fajmošter.

MOLITVE

za sveto leto 1875 s kratkim podukom

je naslov knjižici, ki je prišla v Mailingovi tiskarnici na svetlo in velja:

1 iztis	4 solde
10 iztisov	30 soldov
50 „	1 gl. 25 „
100 „	2 „ — „

Četrta natis.

Anton Pick

malar za sobe, cerkve in vseka-ko delo z oljem — stanuje v Raštelu h. št. 303 v Gorici.